

Aruba als voorbeeld van geslaagde integratie van migranten

Had Stef Blok ook even binnen het Koninkrijk rondgekeken naar geslaagde migratielanden, dan had hij zeker ontdekt dat Aruba op dit front uitblinkt. Het inwonertal van het eiland – en sinds 1986 land - groeide in ruim honderd jaar van 9000 naar 115.000. Bij de volkstelling van 2000 bleek dat van de toen geregistreerde 90.500 inwoners er 30.000 buiten het eiland zijn geboren en dat op Aruba mensen wonen met 79 verschillende nationaliteiten.

Drie maal in de geschiedenis van het eiland was er sprake van een immigratiestroom van grote omvang. De eerste immigranten kwamen voor de fosfaatontginning . Dat zorgde tussen 1870 en 1890 voor een verdubbeling van de bevolking van 3726 naar 7740. De immigranten kwamen uit de regio en vermengden zich geruisloos met de autochtone Arubaanse inwoners.

De tweede golf – de start van de Exxon raffinaderij - is ingrijpender en gevarieerder. Bij deze migratiegolf gaat het inwonertal van 9021 in 1925 naar 18.975 tien jaar later. Opnieuw een verdubbeling. Na 1935 gaat de groei gestaag door tot 51.000 in 1950: een verviervoudiging in 25 jaar. In 1950 is de helft van de bevolking niet op Aruba of de Ned. Antillen geboren. De 812 Europese Nederlanders vormen een kleine minderheid in vergelijking met de 9.442 migranten die van de Engelse eilanden komen en een Brits paspoort hebben. Verder komen er 2.505 Venezolanen, 2.192 Amerikanen, 1.454 Surinamers en kleinere aantallen uit meer dan 40 andere landen. San Nicolas wordt een snel groeiende tweede stad en blijft nog vele jaren de immigrantenstad. De lokale bevolking ziet San Nicolas nog lang als een beetje buitenland, maar echte problemen doen zich niet voor. Iedereen heeft werk en het leven op Aruba van die tijd is voor zowel Arubaan als immigrant verre te verkiezen boven de armoede van voorheen. Het Engels wordt, na het Papiaments, vanzelfsprekend de tweede taal en is dat tot vandaag de dag. Arbeidsmigranten uit Trinidad brengen hun uitbundige carnavalstraditie mee. Die wordt door de Arubanen overgenomen en groeit uit tot de huidige populaire en beroemd geworden carnavalsvieringen op Aruba.

De nieuwe migranten hebben vaak meer in hun mars dan hun landgenoten die thuis achterbleven. Het zijn voor Aruba sterke, wilskrachtige en assertieve personen die zeer succesvol emanciperen tot volwaardige Arubaans burgers. Burgers die met behoud van elementen van hun eigen cultuur integreren in de plaatselijke gebruiken en tradities. Die wisselwerking heeft de Arubaanse cultuur verrijkt. De migranten blijven zichzelf maar de inburgering verloopt desondanks goed. Hun kinderen en kleinkinderen zijn nu vaak de hoog opgeleide Arubanen die er mede voor hebben gezorgd dat Aruba nu voor een groot deel over voldoende midden en hoger kader beschikt. Veel van de op Aruba werkende juristen, artsen, specialisten, ondernemers, accountants en onderwijskrachten zijn op Aruba geboren, maar vaak was één of waren beide ouders migrant. Aruba is daarmee geen smeltkroes maar

meer een mozaïek met op zich verschillende stukjes die samen een harmonieus geheel vormen. Met begrip voor de verschillen is er een gevoel van gemeenschappelijkheid.

De derde migratiegolf is recenter en houdt verband met de spectaculaire ontwikkeling van het toerisme. Het aantal inwoners ging daarmee van 60.000 in 1987 naar 115.000 in 2017. Opnieuw bijna een verdubbeling. De meeste migranten komen deze keer uit Colombia, tussen 1990 en 2000 worden er 7.191 toegelaten. Op de tweede plaats volgt de groep Europese Nederlanders met 3.755, gevolgd door Venezolanen, Dominicanen, Peruanen, Filippijnen, Dominicanen, Surinamers en Haitianen.

De arbeidsmarkt wordt voor een belangrijk deel bepaald door migranten van gemiddeld 25 jaar oud. Bij de volkstelling van 2000 worden 41.918 werkzame personen tussen 15 en 64 jaar geteld. Van hen zijn er 24.745 op Aruba geboren en 17.173 in het buitenland. De vrouwelijke arbeidsmigranten werken vaak als huis- of winkelpersoneel en in de hotels. In de bouwsector werken dan 2.309 Arubanen en 2.498 buitenlanders, maar ook op managementniveau is 36,5 procent niet op Aruba geboren,

Wat het meest opvalt bij deze Arubaanse metamorfose die Aruba in de 20^e eeuw heeft ondergaan, is de succesvolle integratie van die vele immigranten. Dr. Luc Alofs heeft dit in zijn interessante studie *'Ken ta Arubiano' - Wie is Arubaan* - uitvoerig geanalyseerd en beschreven. Mogelijk heeft Aruba op dit punt kunnen slagen doordat er na iedere grote migratiestroom een rustperiode van ruim een generatie aanbrak. Daardoor kregen migranten en hun kinderen de tijd om te integreren en Arubaan te worden.

Het is nog te vroeg om in te schatten of het proces van integratie opnieuw vlekkeloos zal verlopen. Sommige oudere Arubanen hebben hun twijfels en zeggen soms het gevoel te hebben dat Aruba niet meer van de Arubanen is. Anderen zijn bang voor verval van normen en waarden. Toch wijzen de tekenen ook nu weer op een redelijk voorspoedig verlopend integratieproces. Nieuwe Arubanen blijken bereid volop mee te werken aan een leefbare Arubaanse samenleving. De integratie wordt mede bevorderd door de vele huwelijken tussen Arubanen en immigranten. Bij de volkstelling van 2000 werden 646 paren geteld die in 1999 waren gehuwd. Bij slechts 29,2 procent daarvan waren beide partners op Aruba geboren. Bij 28,5 procent ging het om een Arubaanse man die een in het buitenland geboren vrouw trouwde en bij 13,5 procent om een huwelijk van een Arubaanse vrouw met een buitenlandse man. De overige 28,8 procent waren huwelijken waarvan beide partners buiten Aruba geboren waren.

Parallel aan deze derde migratiestroom is bovendien een ongekend emancipatie- en moderniseringsproces op gang gekomen met verrassende gevolgen. Zo bleek bij de volkstelling van 2000 dat het kindertal aanmerkelijk is gedaald. In de periode 1930 – 1960 had een Arubaans gezin gemiddeld 5 of 6 kinderen. Tussen 1960 en 1970 daalde dit in snel

tempo naar een gemiddelde van 2 kinderen en bleef verder op dat - ook voor Nederland en de VS gebruikelijke - niveau. Een ander gevolg is dat er meer Arubanen ongehuwd samenwonen – 17,7 procent van de samenwonende paren is ongehuwd – en men gemakkelijker gaat scheiden. Sinds 1995 is het aantal echtscheidingen per jaar gelijk aan het aantal huwelijken. Ook dit is kennelijk een factor van modernisering.

Luc Alofs stelt in *'Ken ta Arubiano'* de vraag of in de snel veranderende Arubaanse samenleving het toerisme en de *American way of life* de nieuwe culturele standaard worden voor veel Arubanen en immigranten: *'Typerende cultuurelementen van voorheen, zoals de hechte familieband, de districtsoriëntatie en het sterke katholicisme staan onder druk. Als gevolg van emancipatie en modernisering verliezen een aantal historische waarden en normen hun betekenis en komen er nieuwe oriëntaties voor in de plaats.'* Het is moeilijk de toekomst te voorspellen en ook Alofs moet het antwoord op deze vraag schuldig blijven: *'Voortdurende culturele en demografische verandering en globale politieke en economische afhankelijkheid hebben een diepgaande invloed op de Arubaanse cultuur en samenleving'*. Het verleden heeft geleerd dat er na elke migratiestroom een generatie rust nodig is om het integratieproces een kans te geven. Alle reden voor Aruba om voorlopig af te zien van projecten die een nieuwe migratiegolf teweegbrengen.

Amerikanen die Aruba vaak beter kennen dan de meeste Nederlanders, zijn vol lof over wat Aruba in korte tijd heeft bereikt en zien dit als een opvallend succesverhaal. Niet onlogisch omdat Aruba zich heeft ontwikkeld tot een samenleving die in veel opzichten op de Amerikaanse is gaan lijken. Beide zijn het immigrantensamenlevingen met een patriotistische inslag, economisch opereert Aruba in de periferie van de Ver. Staten en heeft ook veel van *the American way of life* overgenomen. Met daarnaast veel aandacht voor de eigen cultuur en het op Nederlandse basis geschoeid bestuur, rechtspraak, onderwijs, gezondheidszorg en sociale zekerheid heeft Aruba het beste van twee werelden weten te combineren tot een eigen *Aruban way of life*. Met *'Aruba Dushi Tera'*, het unieke volkslied in walstempo, als samenbindende factor.

Den Haag, juli 2018

Henk Timmer

Henk Timmer woonde en werkte van 1948 tot 1987 op Aruba en is erelid en oud-bestuurder van het Genootschap Nederland-Aruba.

Verloop van het aantal inwoners 1815 -2009

Jaar	Curacao	Aruba	Bonaire	St.Maarten	St.Eustatius	Saba	totaal
1815	12.840	1.732	1.135	3.595	2.591	1.750	23.643
1908	31.406	8.761	6.273	3.072	1.312	1.996	52.820
1928	43.581	12.224	5.299	2.197	987	1.493	65.727
1946	88.323	45.907	5.550	1.609	970	1.143	143.502
1960	125.094	56.910	5.812	2.498	1.014	1.210	192.538
1995	144.522	83.652	11.903	30.097	1.981	1.264	273.439
2000	136.969	90.500	11.561	30.599	2.250	1.367	273.246
2009	141.766	103.065	12.877	40.917	2.768	1.601	302.994

